

Rapport

OP NAAR DE GEMEENTERAADS- VERKIEZINGEN

Derde verkiezingspeiling i.o.v. gemeenteraad Den Haag
14 maart 2018

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2018/35

Datum

14 maart 2018

Opdrachtgever

Gemeenteraad Den Haag

Auteurs

Peter Kanne
Laurens Klein Kranenburg

*Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron **I&O Research** duidelijk wordt vermeld.*

1. I&O Research verkiezingspeiling maart 2018

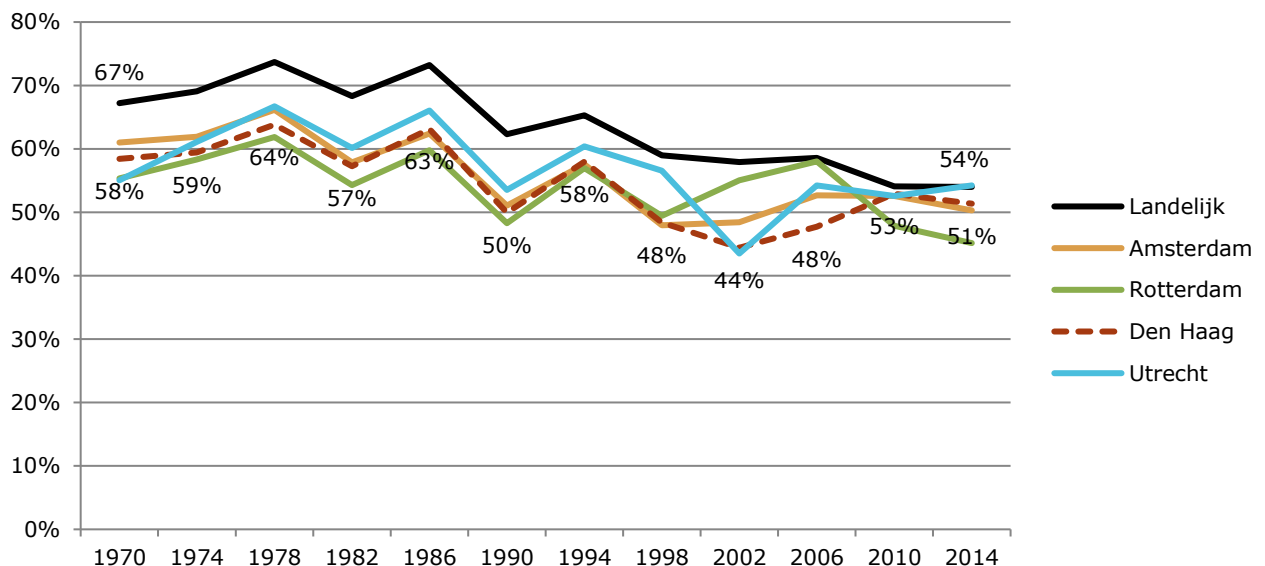
1.1 Inleiding

Op 21 maart 2018 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. In Den Haag bepalen circa 400.000 kiesgerechtigden hoe de 45 zetels in de gemeenteraad over de partijen verdeeld worden.

De opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen is al jaren dalende. Op landelijk niveau ging eind jaren tachtig van de vorige eeuw nog circa 70 procent naar de stembus, maar inmiddels is dat gedaald tot 54 procent bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen in 2014 (figuur 1.1). In Den Haag ging toen 51 procent naar de stembus. Deze opkomst lag niet alleen onder het landelijk gemiddelde, maar was ook lager dan bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2010 (53%). Een vergelijkbaar beeld zien we in de andere grote steden. In Amsterdam (50%) en Rotterdam (45%) is de opkomst zelfs nog lager dan in Den Haag, terwijl Utrecht het net iets beter doet met 54 procent.

Figuur 1.1

Opkomst gemeenteraadsverkiezingen 1970-2014, landelijk en G4 (%)¹

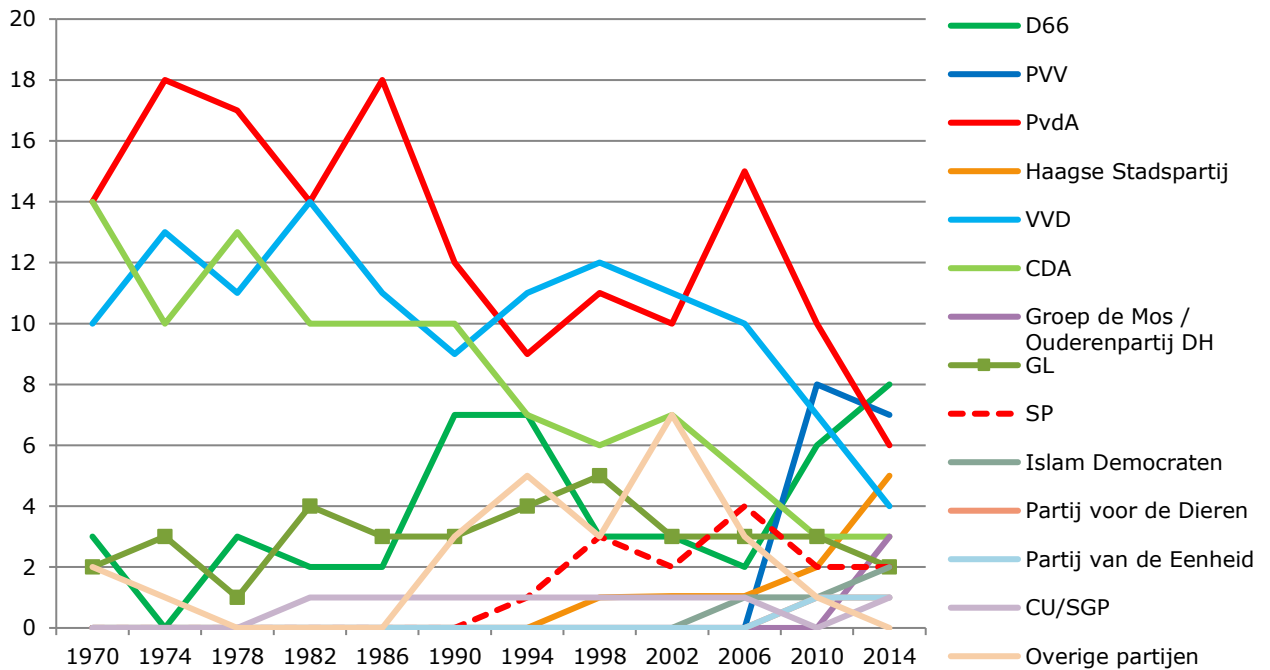
Afgezien van de dalende opkomst is ook het electorale krachtenveld anders geworden.

Sinds de jaren zeventig is het aandeel van CDA, PvdA en VVD – de drie klassieke bestuurderspartijen – geleidelijk afgenomen. Eind jaren zeventig bezetten zij samen 41 van de 45 raadszetels. Bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen van 2014 bedroeg hun gezamenlijke zetelaantal 13 (figuur 1.2). In 2014 werd voor het eerst een andere partij – D66 – de grootste in Den Haag en trad een lokale partij – de Haagse Stadspartij – toe tot het college van B&W.

¹ Het opkomstpercentage in Utrecht in 2002 betreft de herindelingsverkiezingen in 2000, met een opkomst van 44 procent. Doorgaans is de opkomst bij herindelingsverkiezingen lager dan bij reguliere verkiezingen.

Figuur 1.2

Samenstelling gemeenteraad Den Haag 1970-2014 (aantal zetels)²

Mede om de opkomst te bevorderen heeft de gemeenteraad Den Haag aan I&O Research gevraagd drie peilingen uit te voeren om een beeld te krijgen van de opkomst- en stemintentie van stemgerechtigde inwoners van Den Haag. Publiciteit omtrent de verwachte opkomst en mogelijke uitkomsten zal – naar verwachting – de verkiezingsstrijd ten goede komen en de opkomst bevorderen.

Deze rapportage bevat de belangrijkste uitkomsten van de derde verkiezingspeiling.

1.2 Doelstelling van het onderzoek

Het doel van de peilingen is het bieden van inzicht in de opkomst- en stemintentie van Haagse kiesgerechtigden in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018.

De uitkomsten van de peilingen worden gebruikt om de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen onder de aandacht van het publiek te brengen. Door deze aandacht gaan de verkiezingen – zo is de verwachting – meer leven en zal dit positief uitwerken op de opkomst.

² Dit betreft de samenstelling van de gemeenteraad direct na de verkiezingen. Sommige partijen zoals het CDA en GroenLinks, zijn voortgekomen uit een aantal afzonderlijke partijen. De zetels van deze voorgangers zijn toegerekend aan de huidige partij.

1.3 Politieke interesse

In hoeverre zijn inwoners van Den Haag geïnteresseerd in de gemeentelijke politiek? Van hen is 65 procent tamelijk tot zeer geïnteresseerd in de politiek in de gemeente Den Haag.

Het blijkt dat het aandeel kiezers dat zeer geïnteresseerd is in de gemeentelijke politiek licht is gestegen: van 14 procent in februari naar 17 procent nu. De interesse in de politiek stijgt, naarmate de leeftijd toeneemt (tabel 1.2). Zo zijn ruim acht op de tien 65-plussers tamelijk tot zeer geïnteresseerd in de politiek, terwijl dat onder jongeren (jonger dan 35 jaar) 56 procent is. Het aandeel zeer geïnteresseerden is onder jongeren licht toegenomen sinds eind januari. Verder zijn de verschuivingen beperkt.

Tabel 1.1

Mate van interesse in gemeentelijke politiek (%)³

	31-1	21-2	14-3
Zeer geïnteresseerd	13%	14%	17%
Tamelijk geïnteresseerd	47%	47%	48%
Niet zo geïnteresseerd	29%	31%	28%
Helemaal niet geïnteresseerd	11%	8%	7%
TOTAAL	100%	100%	100%

Bron: I&O Research, januari - maart 2018

Tabel 1.2

Mate van interesse in gemeentelijke politiek (%) naar leeftijdscategorie

		18-34	35-49	50-64	65+
Zeer geïnteresseerd	31-jan	9%	10%	19%	16%
	21-feb	10%	13%	16%	18%
	14-mrt	16%	18%	16%	20%
Tamelijk geïnteresseerd	31-jan	36%	48%	51%	62%
	21-feb	39%	43%	51%	61%
	14-mrt	40%	47%	49%	61%
Niet zo geïnteresseerd	31-jan	38%	30%	23%	18%
	21-feb	39%	35%	28%	17%
	14-mrt	34%	29%	28%	15%
Helemaal niet geïnteresseerd	31-jan	16%	12%	8%	4%
	21-feb	12%	10%	5%	4%
	14-mrt	11%	6%	7%	4%

Bron: I&O Research, januari - maart 2018

³ De data van de peilingen (31-1, 21-2 en 14-3) betreffen de publicatiedata van het rapport.

1.4 Bekendheid met verkiezingen

De bekendheid met de verkiezingsdatum is in de afgelopen drie weken wederom toegenomen. Nu geeft 79 procent van de Haagse kiezers aan te weten wanneer de verkiezingen zijn. Dit is een stijging van 10 procentpunt ten opzichte van februari. Het aandeel kiezers dat niet weet in welke maand de verkiezingen plaatsvinden, is gedaald van 29 naar 20 procent.

Bij alle leeftijdscategorieën is het aandeel kiezers dat niet weet wanneer de verkiezingen worden gehouden, verder gedaald. Vooral jongeren weten nu beter wanneer de verkiezingen zijn. Het percentage 'weet niet' is onder 18-34 jarigen gedaald van 47 naar 34 procent. Ruim zes op de tien jongeren (65%) weten nu dat de verkiezingen in maart 2018 zijn, terwijl dit in februari 50 procent was. Ook onder 35-49 jarigen is de bekendheid met de verkiezingsdatum toegenomen (+14%).⁴

Tabel 1.3

Kennis van tijdstip verkiezingen (%)

	31-1	21-2	14-3
Nee, dat weet ik niet	35%	29%	20%
Ja, januari 2018	0%	0%	0%
Ja, februari 2018	1%	1%	0%
Ja, maart 2018	61%	69%	79%
Ja, april 2018	1%	1%	1%
Ja, mei 2018	0%	0%	0%
Ja, juni 2018	0%	0%	0%
Ja, later	1%	0%	0%
TOTAAL	100%	100%	100%

Bron: I&O Research, januari - maart 2018

Tabel 1.4

Kennis van tijdstip verkiezingen (%) naar leeftijdscategorie

		18-34	35-49	50-64	65+	TOTAAL
Nee, dat weet ik niet	31-jan	55%	36%	22%	16%	35%
	21-feb	47%	32%	16%	8%	29%
	14-mrt	34%	20%	13%	4%	20%
Ja, maart 2018	31-jan	40%	60%	75%	82%	61%
	21-feb	50%	65%	83%	89%	69%
	14-mrt	65%	79%	86%	95%	79%
Overig	31-jan	4%	4%	2%	1%	3%
	21-feb	3%	3%	2%	1%	2%
	14-mrt	1%	1%	1%	1%	1%

Bron: I&O Research, januari - maart 2018

⁴ De verkiezingsmaand (maart) is genoemd in de uitnodigingsbrief. Desondanks zien we dit patroon naar leeftijd, dat overigens ook in ander verkiezingsonderzoek zichtbaar is.

1.5 Opkomstintentie

In februari zou 59 procent 'zeker' gaan stemmen als er op dat moment gemeenteraadsverkiezingen zouden zijn in Den Haag. Medio maart is dit percentage licht gestegen tot 65 procent (+6%). Doorgaans is het aandeel 'zeker wel' een redelijke voorspeller van gedrag, zoals het naar de stembus gaan. Desalniettemin denken we dat de 65 procent een overschatting is als het gaat om de daadwerkelijke opkomst. Respondenten zijn immers expliciet opgeroepen mee te doen aan het onderzoek over de gemeenteraadsverkiezingen. Mensen die helemaal geen interesse hebben en ook niet gaan stemmen, zijn ook minder geneigd mee te doen aan het onderzoek.

Opkomstintentie toegenomen onder alle opleidingsniveaus

Hoogopgeleide inwoners hebben nog steeds een hogere opkomstbereidheid dan laag- en middelbaar opgeleide Hagenaren, maar in vergelijking met februari is er een toename van 'zeker wel'-stemmers bij alle opleidingsniveaus. Onder laagopgeleiden is er een stijging van 4 procentpunt (van 56 naar 60 procent 'zeker wel', onder middelbare en hoogopgeleide Hagenaren is dat respectievelijk 7 en 6 procentpunt ten opzichte van een maand eerder (tabel 1.6).

Tabel 1.5

'Als er vandaag verkiezingen zouden worden gehouden voor de gemeenteraad in Den Haag, zou u dan gaan stemmen?'

	31-1	21-2	14-3
Zeker wel	57%	59%	65%
Waarschijnlijk wel	25%	23%	20%
Waarschijnlijk niet	5%	6%	6%
Zeker niet	8%	6%	5%
Weet ik niet / wil ik niet zeggen	5%	6%	4%
TOTAAL	100%	100%	100%

Bron: I&O Research, januari - maart 2018

Tabel 1.6

'Als er vandaag verkiezingen zouden worden gehouden voor de gemeenteraad in Den Haag, zou u dan gaan stemmen?' (naar opleidingsniveau)

		LAAG	MIDDELBAAR	HOOG
Zeker wel	31-jan	46%	52%	68%
	21-feb	56%	54%	67%
	14-mrt	60%	61%	73%
Waarschijnlijk wel	31-jan	28%	29%	20%
	21-feb	22%	25%	21%
	14-mrt	17%	23%	17%
Waarschijnlijk niet	31-jan	5%	4%	5%
	21-feb	6%	9%	4%
	14-mrt	5%	6%	5%
Zeker niet	31-jan	14%	9%	4%
	21-feb	7%	7%	4%
	14-mrt	10%	7%	2%
Weet ik niet/ wil ik niet zeggen	31-jan	6%	7%	3%
	21-feb	8%	5%	4%
	14-mrt	8%	4%	2%

Bron: I&O Research, januari - maart 2018

1.6 Top vier dicht bij elkaar

In de I&O-slotpeiling staan vier partijen op vijf zetels of meer: D66 (7 zetels), Groep de Mos / Hart voor Den Haag (6), GroenLinks (6) en de VVD (5). In steekproefonderzoek hebben we te maken met onnauwkeurigheidsmarges (in dit geval +/- ca 2 procent ofwel +/- 1 zetel). Statistisch kunnen al deze vier partijen (D66, Groep de Mos / Hart voor Den Haag, GroenLinks en VVD) op dit moment de grootste zijn. Met nog een volle campagneweek te gaan en een kwart (25%) van het electoraat dat nog twijfelt, maken al deze vier partijen kans de grootste te worden op 21 maart.

In deze peiling winnen D66 en GroenLinks elk een zetel ten opzichte van de vorige peiling, terwijl de VVD twee zetels inlevert. Na de top vier volgen de PVV (4), PvdA (3) en de Haagse Stadspartij (3). Islam Democraten komt uit op 2 zetels (+1), evenals ChristenUnie-SGP (+1). CDA en 50Plus zouden elk eveneens twee zetels halen, terwijl de SP teruggaat naar 1 zetel. Om een meerderheid te krijgen in de raad zou de nieuwe coalitie – op basis van deze peiling – uit minimaal vier partijen moeten bestaan.

Tabel 1.7 Zetelpeiling

'Op welke politieke partij zou u gaan stemmen als er vandaag gemeenteraadsverkiezingen in Den Haag zouden zijn?'
Basis: iedereen die een partij kan noemen (n=1.157). Exclusief blanco, weet ik niet en wil ik niet zeggen.⁵

	PEILING												
	GR 2014		Percentage			Marge in %	Zetels			Marge in zetels	Verschil		
	%	Zetels	31-1	21-2	14-3	onder-/bovengrens	31-1	21-2	14-3	onder-/bovengrens	t.o.v. GR	t.o.v. 21-2	
D66	15,5	8	16,0	12,8	14,6	(12,6; 16,6)	8	6	7	(6 - 8)	-1	+1	
Groep de Mos / HvdH	5,7	3	11,0	12,1	13,3	(11,3; 15,3)	5	6	6	(5 - 7)	+3	0	
GroenLinks	5,2	2	11,7	10,9	11,9	(10,0; 13,8)	5	5	6	(5 - 7)	+4	+1	
VVD	9,5	4	12,3	13,4	10,6	(8,8; 12,4)	6	7	5	(4 - 6)	+1	-2	
PVV	14,0	7	9,2	8,7	8,6	(7,0; 10,2)	4	4	4	(3 - 5)	-3	0	
PvdA	12,4	6	8,8	8,5	7,8	(6,3; 9,3)	4	4	3	(2 - 4)	-3	-1	
Haagse Stadspartij	11,1	5	4,0	4,8	6,0	(4,6; 7,4)	2	2	3	(2 - 4)	-2	+1	
ChristenUnie-SGP	2,5	1	6,2	3,1	5,0	(3,7; 6,3)	3	1	2	(1 - 3)	+1	+1	
CDA	6,7	3	4,5	6,9	4,7	(3,5; 5,9)	2	3	2	(1 - 3)	-1	-1	
50PLUS	-	-	4,0	3,8	4,1	(3,0; 5,2)	2	2	2	(1 - 3)	+2	0	
Partij voor de Dieren	2,1	1	4,2	5,2	3,9	(2,8; 5,0)	2	2	2	(1 - 3)	+1	0	
Islam Democraten	3,8	2	3,5	3,6	3,9	(2,8; 5,0)	1	1	2	(1 - 3)	0	+1	
SP	5,5	2	3,6	4,2	3,6	(2,5; 4,7)	1	2	1	(0 - 2)	-1	-1	
Partij van de Eenheid	3,2	1	0,2	1,3	1,2	(0,6; 1,8)	0	0	0	(0 - 1)	-1	0	
Bond voor Studenten Actie	-	-	0,3	0,2	0,2	(0,0; 0,4)	0	0	0	(0 - 1)	0	0	
Dynamo Den Haag	-	-	0,0	0,0	0,1	(0,0; 0,3)	0	0	0	(0 - 1)	0	0	
NIDA	-	-	0,3	0,3	0,1	(0,0; 0,3)	0	0	0	(0 - 1)	0	0	
Haagse Toekomst	-	-	0,1	0,0	0,1	(0,0; 0,3)	0	0	0	(0 - 1)	0	0	
Samen070	-	-	0,0	0,1	0,0	(0,0; 0,1)	0	0	0	(0 - 1)	0	0	
Blanco lijst (Zwarts, J.)	-	-	-	-	0,0	(0,0; 0,0)	-	-	0	(0)	0	0	
Andere partij ⁶	2,7	0	0,0	0,0	0,0	(0,0; 0,0)	0	0	0	-	0	0	
TOTAAL	100	45	100	100	100		45	45	45				

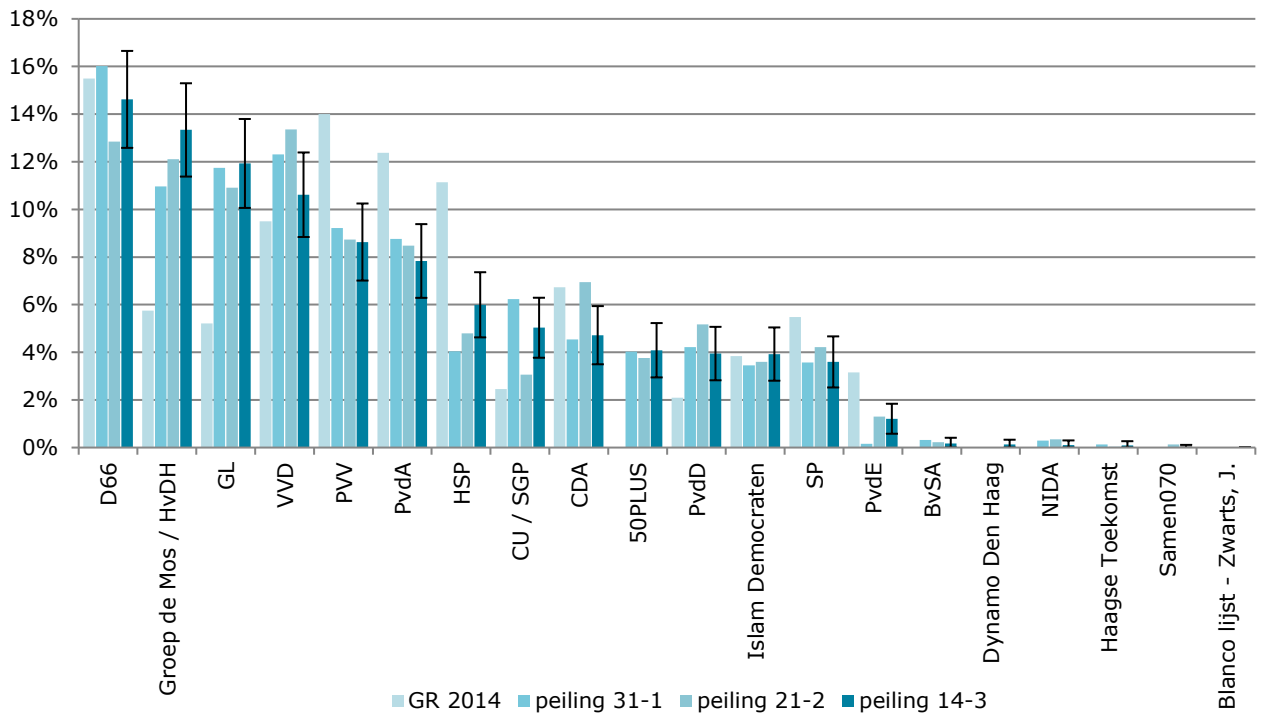
⁵ Er zijn enkele kiezers die een partij noemen die niet meedoet. Dit zijn DENK (n=5) en Forum voor Democratie (n=2).

⁶ Andere partij is een restcategorie van partijen die nu niet meer deelnemen.

Figuur 1.3

Zetelpeiling Den Haag 14 maart 2018 (%)

Stemvoorkeur nu versus stemgedrag GR 2014

Op welke partij zouden kiezers uit 2014 nu stemmen? Tabel 1.8 biedt inzicht in deze kiezersstromen. GroenLinks wint met name kiezers van D66, PvdA, de Haagse Stadspartij en de SP. Groep de Mos / Hart voor Den Haag trekt kiezers van de PVV, de Haagse Stadspartij en de VVD. Een groot deel van de 50 Plus-aanhang bestaat uit voormalige kiezers van Groep de Mos / Ouderenpartij Den Haag. Kiezers van de ChristenUnie / SGP hebben de hoogste kiezerstrouw: 95 procent van de CU/SGP-stemmers uit 2014 zou nu opnieuw op deze partijcombinatie stemmen. De meeste partijen hebben een kiezerstrouw tussen 40 en 60 procent. Aan de onderkant zitten de Haagse Stadspartij (29% zou nu opnieuw op deze partij stemmen), de PvdA (36%) en de PVV (44%). GroenLinks (68%) en Islam Democraten (67%) hebben een relatief hoge kiezerstrouw.

Tabel 1.8

Stemvoorkeur nu versus stemgedrag GR 2014 (op herinnering) (kolompercentages)⁷

STEMGEDRAG GR 2014 →																
STEMVOORKEUR NU	D66	PVV	PVDA	HSP	VVD	CDA	DE MOS / OPDH	SP	GL	ID	CU / SGP	OVERIG	ANDERE GEMEENTE	NOG GEEN STEMRECHT	NIET GESTEMD	TOTAAL
D66	57	0	4	7	2	3	2	1	6	0	0	1	14	16	8	10
PVV	0	44	0	2	4	2	4	3	1	0	0	3	1	0	6	6
PvdA	2	0	36	4	0	2	0	0	3	4	0	5	1	7	4	5
Haagse Stadspartij	1	0	1	29	4	3	0	1	4	2	0	6	6	3	0	4
VVD	2	2	1	3	56	7	0	2	0	0	3	5	10	3	9	7
CDA	0	0	2	2	2	53	0	0	0	4	0	1	0	2	1	3
Groep de Mos / Hart voor Den Haag	8	24	5	15	12	5	55	4	3	0	3	8	2	0	2	9
SP	1	0	4	0	0	1	0	59	3	2	0	0	1	0	0	2
GL	12	0	10	10	1	0	0	8	68	0	0	4	13	5	9	8
Islam Democraten	0	0	2	0	0	0	0	0	0	67	0	2	0	4	2	3
Partij van de Eenheid	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1
ChristenUnie-SGP	0	5	1	1	1	8	0	0	0	0	95	2	6	2	2	3
PvdD	0	3	1	3	1	0	0	2	6	0	0	5	4	0	2	3
Blanco lijst (Zwarts, J.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50PLUS	1	2	2	0	0	3	23	2	0	0	0	8	0	0	2	3
NIDA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
Dynamo Den Haag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Bond voor Studenten Actie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
Haagse Toekomst	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Samen070	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ik zou niet stemmen	0	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	4	5	4	16	4
Blanco / ongeldig	0	0	0	2	0	0	5	0	0	0	0	1	4	0	0	1
Weet ik nog niet	17	20	28	21	15	14	10	17	6	18	0	44	34	47	35	27
TOTAAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: I&O Research, maart 2018

⁷ Partijen met minder dan 25 waarnemingen zijn niet opgenomen. Zij vallen onder de groep 'Overig'.

1.7 Welke onderwerpen zouden prioriteit moeten krijgen?

Welke onderwerpen vinden inwoners belangrijk voor de komende gemeenteraadsverkiezingen? Welke onderwerpen willen zij onder de aandacht van politici en beleidsmakers brengen? Aan de inwoners is een lijst met 26 onderwerpen voorgelegd, waaruit zij maximaal drie thema's konden selecteren die voor hen het belangrijkste zijn.

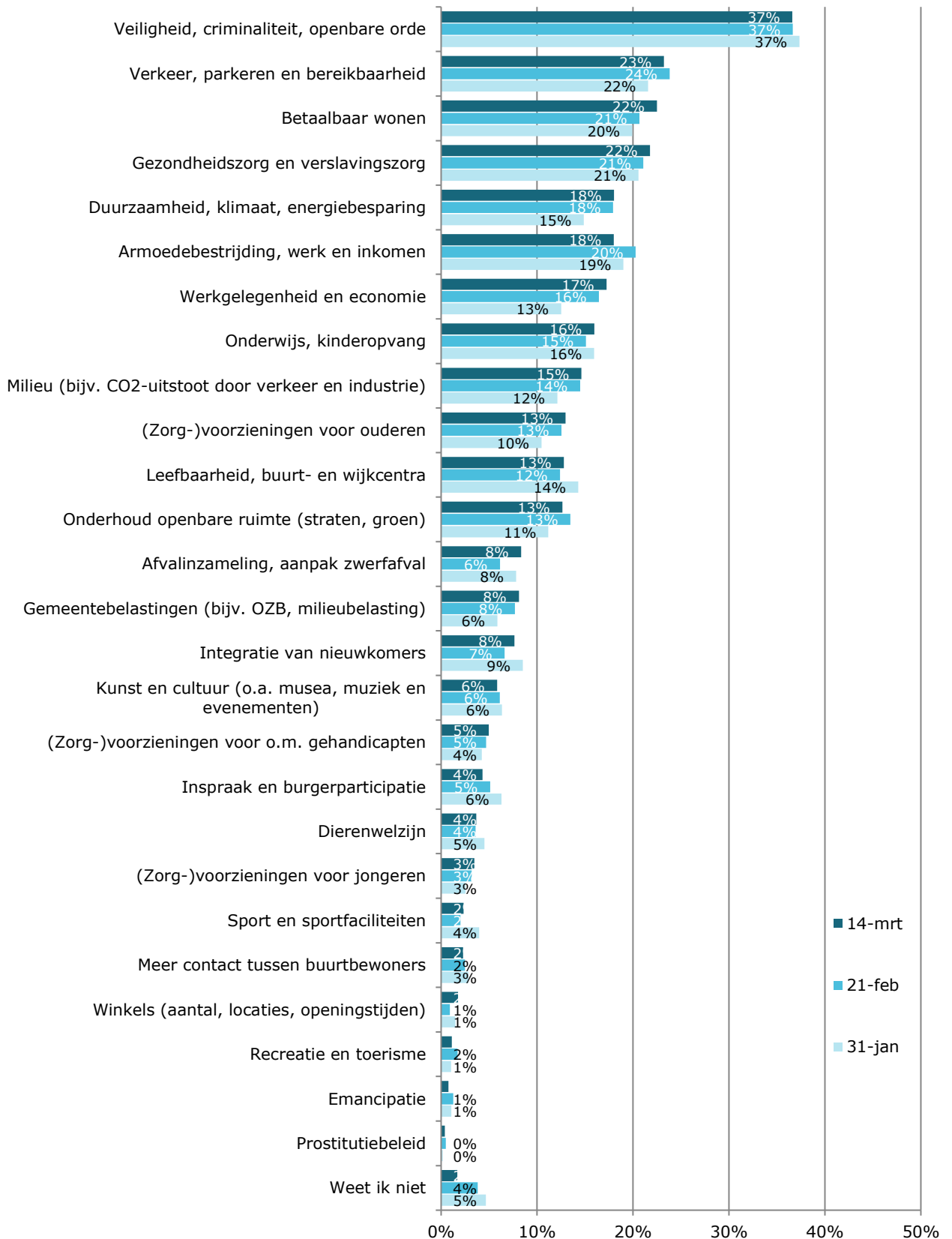
Sinds februari is er weinig veranderd in de prioriteiten die Hagenaren stellen.

Ook de top vijf is niet veranderd ten opzichte van februari en januari. Op nummer één staat wederom *veiligheid, criminaliteit, openbare orde*, wat voor ruim een derde van de Hagenaren (37%) wederom van groot belang is. De thema's die op plek twee en drie staan, respectievelijk *verkeer, parkeren en bereikbaarheid* (23%) en *gezondheidszorg* (22%), volgen op een behoorlijke afstand (figuur 1.4). Verder noemen minstens twee op de vijf Hagenaren *betaalbaar wonen* (22%) en *armoedebestrijding, werk en inkomen* (18%) als belangrijkste thema's voor de gemeenteraadsverkiezingen.

Figuur 1.4

Wat zijn volgens inwoners van Den Haag de belangrijkste onderwerpen bij de gemeenteraadsverkiezingen?
 Januari – maart 2018 (maximaal drie antwoorden mogelijk)

Bron: I&O Research, januari - maart 2018

2. Onderzoeksverantwoording

Peiling eind februari

I&O Research heeft een representatief onderzoek uitgevoerd onder de kiesgerechtigde inwoners van Den Haag (18+). Dit onderzoek werd uitgevoerd van maandag 19 februari tot en met zondag 4 maart 2018. In totaal namen 1.801 inwoners van Den Haag aan dit onderzoek deel.

Om tot een zo representatief mogelijk beeld te komen van de opkomst- en stemintentie van Hagenaren zijn drie steekproefbronnen ingezet:

- 1 I&O Research Panel.** Alle inwoners van Den Haag uit het panel zijn benaderd voor een online enquête. Vooraf is gevraagd of men nog in de gemeente Den Haag woonachtig was.
- 2 BRP-steekproef.** Hierbij is een bruto-steekproef van 5.000 inwoners (18+) getrokken uit de Basisregistratie Personen (BRP) van de gemeente Den Haag. Inwoners zijn per brief benaderd om de enquête online in te vullen. Er is één herinneringsbrief gestuurd. Op aanvraag was een schriftelijke vragenlijst beschikbaar, die men met een gratis retourenvelop naar I&O Research kon terugsturen. Daarnaast zijn deelnemers uit de BRP-steekproef van peiling 1 en 2 benaderd die hun e-mailadres bij het invullen van de vragenlijst hadden achtergelaten. Zij hebben toestemming gegeven om te worden benaderd voor deze laatste peiling.
- 3 Face-to-face-veldwerk.** In de tweede week is bepaald in welke wijken en buurten de respons achterbleef. In deze buurten is willekeurig een aantal straten geselecteerd, waar enquêteurs van I&O Research huis-aan-huis hebben aangebeld. Daarbij kregen zij de instructie mee om te vragen naar de jongste kiesgerechtigde bewoner (18+). De enquête kon ter plekke op een iPad worden ingevuld.

Het grootste deel van de respons (37%) bestaat uit deelnemers afkomstig uit de BRP-steekproef. Verder zijn 425 deelnemers face-to-face benaderd (24%) en zijn 320 deelnemers afkomstig uit het I&O Research Panel (18%). Deelnemers uit de BRP-steekproef van peiling 1 en 2 vormen 21 procent van het totaal. Zeven deelnemers (0,4%) hebben een schriftelijke vragenlijst ingevuld.

Tabel 2.1

Verdeling respons naar steekproefbron (%)

STEEKPROEFBRON	AANTAL	%
Basisregistratie Personen (BRP) (nieuwe steekproef t.b.v. peiling 3)	665	37%
I&O Research Panel	320	18%
Face-to-face-veldwerk	425	24%
Schriftelijk	7	0,4%
Aangemeld via BRP-steekproef peiling 1 en 2	384	21%
TOTAAL	1.801	100%

Weging

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, stadsdeel, etniciteit en stemgedrag bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2014. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde inwoners van Den Haag (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

Omgang met bijzondere persoonsgegevens

De indeling naar etniciteit is bepaald aan de hand van het geboorteland van de respondent zelf en diens ouders, conform de CBS-definitie. Deze gegevens zijn verzameld met uitdrukkelijke toestemming van de respondent. Dit geldt ook voor de overige bijzondere persoonsgegevens, zoals historisch stemgedrag en huidige stemvoorkeur.

Het stemgedrag bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 is gebaseerd op een enquêtevraag en berust daarmee op de herinnering van de respondent.

Marges

Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent.

Bij de zetelpeiling wordt gerapporteerd over het aantal personen dat een partij kan noemen (n=1.157). Hierover is dus ook de onnauwkeurigheidsmarge berekend.

Met 95 procent betrouwbaarheid kunnen we bijvoorbeeld stellen dat D66 scoort tussen de 12,6 en 16,6 procent. In zetels vertaald betekent dat D66 met 95 procent betrouwbaarheid tussen de 6 en 8 zetels zou halen. Bij de kleinere partijen is de onzekerheidsmarge kleiner.

Afronding

Door afronding tellen de percentages soms niet op tot 100 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselecte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan dit onderzoek kregen respondenten uit het I&O Research Panel geen vergoeding.

I&O Research

I&O Research is een maatschappelijk betrokken bureau voor beleids- en marktonderzoek. Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties. I&O Research is de laatste jaren gegroeid tot het zevende marktonderzoeksbureau van Nederland. In de sector 'overheid & onderwijs' is I&O Research de nummer 1 (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2017).

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

Meer informatie

- Peter Kanne, 06-31943707
- Laurens Klein Kranenburg, 053-4825025

*Overname uit deze publicatie is alleen toegestaan met expliciete vermelding van **I&O Research** als bron.*

